

на църквата св. Димитъръ, гдето той, особено преди освобождението, служеше почти само на гръцки езикъ. Попадията му празниченъ день отиваше на черкова, облѣчена въ хубава кадийана горна дреха, обшита съ злато. Самъ попъ Иванчо бѣше много симпатиченъ, съ кжсичка черна брада, черноокъ; имаше той маниери на човѣкъ благороденъ и благовъзпитанъ. Гласъ имаше приятенъ и увеличаше слушателитѣ си. Като учителъ, той бѣше винаги любезенъ къмъ ученицитѣ си и поощряваше трудолюбивитѣ. Коя година точно бѣше, не помня, но зная, че попъ Иванчо отвори въ кжщата си училище за преподаване на български. Той бѣше човѣкъ съ модерни, либерални възгледи. Когато въ 1882 г., по инициативата на ученицитѣ арбанасчани, следващи въ Петро-Павловската духовна семинария, се уреди да се даде за пръвъ пжтъ представление въ с. Арбанаси, а именно да се представи Геновева, то попъ Иванчо съ готовность разреши на дъщеря си Елена, която бѣше една отъ най-първитѣ и най-интелигентнитѣ госпожици, да вземе участие въ представлението съ изпълнение ролята на Берта. И понеже никоя друга госпожица не можа да получи подобно разрешение, то ролята на Геновева трѣбваше да играя азъ. Впрочемъ по тия представления, защото такива се дадоха нѣколко, ще се повърнемъ пакъ.

Следъ попъ Иванчо, при когото учихъ една година, условенъ бѣше за учителъ попъ Маринъ сжщо отъ с. Арбанаси. Той бѣ първиятъ учителъ при откриването на редовното гръцко *ἀλληλοδιδασκικὸν σχολεῖον* — взаимно училище въ с. Арбанаси.

Казахъ, че по-рано и въ с. Арбанаси, както и въ другитѣ села и градове, е имало килии, гдето свещеницитѣ или даскалитѣ сж преподавали, и то не само на ученицитѣ арбанасчани, но още и на приходешитѣ ученици отъ Горна-Орѣховица, Лѣсковецъ и др. нѣкои близки села. Въ библиотеката на дѣдо Димитраки е намѣренъ единъ четирие-зиченъ речникъ на гръцки, старо-елински, италиански и латински, печатанъ въ Венеция на 1753 г. и посветенъ на Константинъ Маврокордато, въ който речникъ на стр. 10 има забележка, въ която се изброяватъ училищата въ разнитѣ градове на Балканския полуостровъ, а именно: въ Янина три училища; въ Цариградъ и Солунъ по две училища: въ Пловдивъ (Филипополи), Букурещъ, Верея, Мосхополъ, Търново (Солонско) и Св. Гора по едно училище. Ще рече, че въ цѣла днешна България къмъ това време е имало само едно училище въ гр. Пловдивъ и, следователно, по всички други градове и села се е учило на грамотность въ килиитѣ.

Попъ Маринъ минаваше за много ученъ, и такъвъ бѣ въ действителность. Билъ е учителъ даже въ гр. В.-Търново и между многото негови ученици и ученички отъ този градъ, ученичка негова е била и майката на д-ръ Богомилъ Беронъ. Попъ Маринъ е мой чичо, по-голѣмъ братъ на баща ми, Иванъ Папазовъ. Неговиятъ баща, дѣдо ми, попъ Анастасъ, сжщо е билъ свещеникъ въ църквата Рождество Христово, и тамъ въ съседство съ църковния дворъ бѣ неговата кжща. На дѣдо ми, преди да бжде ржкоположенъ за свещеникъ, му викали Анастасъ Синджаплията, защото е носилъ дълъгъ сукненъ кожухъ, подплатенъ съ скжпи кожи — синджапи. Билъ е човѣкъ образованъ и като свещеникъ за отличнитѣ му способности получилъ офикия сакеларий, т. е. пръвъ между свещеницитѣ.

Въ сжщность отъ кжде е билъ родомъ дѣдо ми — не зная. Чувахъ отъ майка си, че прадѣдо ми билъ дошелъ въ Арбанаси отъ с. Долна-Орѣховица. Може би това да е станало следъ нашествието на кърджалиитѣ въ 1798 г. или още по-рано. Защото поради тия непре-